

KARTA KURSU

rok akademicki 2020/2021

Kierunek: Psychologia
Specjalność: Psychologia kliniczna
Forma prowadzenia zajęć: stacjonarne
Stopień: jednolite magisterskie
Rok: IV
Semestr: zimowy

Nazwa	Wsparcie psychologiczne w sytuacjach trudnych
Nazwa w j. ang.	Empowerment in difficult situations

Koordinator	dr Agnieszka Hennel-Brzozowska	Zespół dydaktyczny
		mgr Małgorzata Płoszaj
Punktacja ECTS*	4	

Opis kursu (cele uczenia się)

Wiedza: Celem kursu jest przekazanie studentom wybranych elementów wiedzy w zakresie podstawowych zagadnień psychologii wsparcia-empowermentu, radzenia sobie ze stresem, udzielania pomocy o charakterze psychologicznym w różnych sytuacjach trudnych i kryzysowych.

Umiejętności: Podczas ćwiczeń studenci rozwiną podstawowe umiejętności związane ze stosowaniem wiedzy w zakresie podstawowych zagadnień psychologii wsparcia-empowermentu, radzenia sobie ze stresem, udzielania pomocy o charakterze psychologicznym w różnych sytuacjach trudnych i kryzysowych.

Kompetencje społeczne: Studenci rozwiną świadomość ograniczeń i typowych błędów w pracy psychologa udzielającego wsparcia .

Warunki wstępne

Wiedza	Znajomość podstawowych pojęć i teorii z zakresu psychologii rozwojowej i klinicznej
Umiejętności	Podstawowe umiejętności w zakresie czytania ze zrozumieniem tekstów naukowych
Kursy	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	<p>W_01 Ma wiedzę teoretyczną w zakresie wybranych z obszarów psychologii udzielania wsparcia.</p> <p>W_02 Ma wiedzę z zakresu możliwości stosowania wiedzy teoretycznej w wybranych sytuacjach profesjonalnych pracy psychologa udzielającego wsparcia</p> <p>W_03 Ma wiedzę z zakresu społecznych i prawnych możliwości udzielania wsparcia psychologicznego w Polsce</p>	<p>SK_W010</p> <p>SK_W02</p> <p>SK_W010</p>

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	<p>U_01 Potrafi wykorzystać dotychczas uzyskaną wiedzę z zakresu wsparcia psychologicznego dla opracowania planu oraz przeprowadzenia procesu wsparcia osoby w wybranych przypadkach sytuacji trudne, zawsze pod nadzorem superwizora, opiekuna stażu itp.</p> <p>U_02 Potrafi wstępnie zaplanować proces udzielania wsparcia w zależności od kontekstu społecznego</p> <p>U_03 Potrafi wstępnie zaplanować proces udzielania wsparcia w zależności od wieku osoby wymagającej wsparcia</p>	<p>SK_U03</p> <p>SK_U08</p> <p>SK_08, SK_U03</p>

Kompetencje społeczne	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych

	<p>K_01 Udzielając wsparcia psychologicznego stosuje się do obowiązujących standardów etycznych w pracy psychologa oraz jest krytyczny wobec własnych kompetencji zawodowych</p> <p>K_02 Stosując w procesie udzielania wsparcia wiedzę z teorii wsparcia psychologicznego oraz z zakresu różnych innych działów psychologii, w tym psychologii klinicznej i rozwojowej przejawia postawę akceptacji wobec osób znajdujących się w kryzysie.</p> <p>K_03 Jest otwarty na konsultacje i współpracę z innymi specjalistami</p>	<p>SK_K01</p> <p>SK_K04</p> <p>SK_K02</p>
--	--	---

Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach								
		A		K		L		S		P
Liczba godzin	30			15						
45										

Opis metod prowadzenia zajęć

Kurs odbywa się zdalnie w trybie synchronicznym za pomocą platformy MS Teams.

Wykład interaktywny z prezentacją multimedialną i dyskusją grupową.

Ćwiczenia: prezentacja , omówienie wybranych studiówprzypadków oraz dyskusja.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Grydydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne Test zaliczeniowy
W_01								x					x
W_02								x					x

W_03								x					x
U_01								x					x
U_02								x					x
U_03								x					x
K_01								x					
K_02								x					
K_03								x					

Kryteria oceny	<p>Test zaliczeniowy (ocena pozytywna = 50% + 1 pkt)</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: aktywny udział w zajęciach, obecność obowiązkowa (nie dopuszczalne nieobecności)</p>
----------------	--

Uwagi	<p>Przedmiot specjalnościowy na studiach stacjonarnych, jednolitych magisterskich, kierunek: Psychologia; specjalność Psychologia kliniczna</p>
-------	---

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykłady (tematy):

1. Wsparcie psychologiczne jako jeden z zasobów w procesie radzenia sobie ze stresem. Stres, zdrowie i poczucie koherencji w koncepcji salutogenezy Aarona Antonovsky'ego. Stresory w koncepcji Holmes'a i Rahe i oczekiwane sytuacje potrzeby wsparcia psychologicznego. Pojęcie wsparcia psychologicznego a pojęcie empowerment (dodawanie siły)
2. Wsparcie psychologiczne jako dodawanie energii mentalnej; energia mentalna i „wyczerpywanie się ego” (ego depletion) według Daniela Kahnemana i Roy'a Baumeistera.
3. Wsparcie psychologiczne w sytuacji katastrofy
4. Wsparcie psychologiczne wobec potrzeb migranta
5. Wsparcie psychologiczne dla osób z PTSD, wsparcie w kontekście traumy
6. Wsparcie psychologiczne dla chorych somatycznie i personelu szpitala
7. Wsparcie psychologiczne dla młodych małżeństw i rodzin w kryzysie
8. Wsparcie psychologiczne w procesie przeżywania śmierci i żałoby
9. Wsparcie psychologiczne w sytuacji zagrożenia samobójczego
10. Wsparcie psychologiczne dla ofiar przemocy. Nowe ramy prawne w RP dla wsparcia psychologicznego ofiar przemocy w rodzinie – ustawa 20 XI 2020
11. Wsparcie psychologiczne dla opiekunów dzieci i osób dorosłych przewlekle chorych i z inwalidztwem
12. Wsparcie psychologiczne w kontekście adopcji
13. Warunki potrzebne dla udzielania wsparcia psychologicznego w różnych sytuacjach trudnych (przygotowanie specjalisty, warunki przestrzenne, materialne, czasowe, prawne i in.)
14. Superwizja jako warunek *sine qua non* udzielania profesjonalnego wsparcia psychologicznego.

Ćwiczenia

1. Teorie i konceptualizacje kryzysu. Kryzysy rozwojowe.
2. Założenia i strategie interwencji kryzysowej. Przebieg, zasady szczegółowe i strategie indywidualnej interwencji kryzysowej.
3. Kryzys utraty i żałoby.
4. Kryzysy suicydalne.
5. Kryzys napaści seksualnej.
6. Kryzysy powiązane z doświadczeniem przemocy w rodzinie.
7. Kryzysy środowiskowe.

Wykaz literatury podstawowej

1. Badura Madej W. (2016) *Pomoc psychologiczna dla ofiar przemocy w rodzinie – zasada empowerment i rola terapeuty w jej realizowaniu.*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum, Kraków 2016, s. 25-34
2. Badura-Madej W., Hennel-Brzozowska A. (2000): *Crisis Intervention and Psychotherapy in Traumatic Bereavement after a Child's Death by Homicide*, Archives of Psychiatry and Psychotherapy,

vol.2, issue 2, june 2000; PolishPsychiatricAssociationEditorialCommittee, Kraków, str. 61-72, ISSN 1509-2046

Pełny tekst na stronie czasopisma: <http://www.archivespp.pl/uploads/APPv2n2p61Badura.pdf>

3. Badura-Madej W., Hennel-Brzozowska A. (2001): *Punkty oparcia w psychoterapii osób w traumatycznej żałobie*, „Psychoterapia” nr 2 (117) 2001, Kraków
4. Berezowska-Pogoń (2016) *Dodawanie siły pacjentom i personelowi medycznemu wśród chorych somatycznie*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum, Kraków 2016, s. 129-140.
5. Hennel-Brzozowska A. (2016) *Empowerment w praktyce pomocy psychologicznej cudzoziemcom* [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum, Kraków 2016, s.181-207
6. Hennel-Brzozowska A. (2016): *Doświadczenia profesjonalistów w dodawaniu siły w ramach praktyki psychologicznej jako empowerment dla młodych praktyków. Słowo od redaktora*. [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum, Kraków 2016, s.9-24; p-ISBN: 978-83-65432-36-0
7. Hennel-Brzozowska A. (2016): *Zdrowie psychiczne imigrantów i pomoc psychologiczna w kontekście bezpieczeństwa* [w:] Teresa Grabińska, Zbigniew Kuźniar (red.), *Bezpieczeństwo personalne a bezpieczeństwo strukturalne IV. Bezpieczeństwo w antroposferze i infosferze*, Wyd. WSOWL, Wrocław 2016, s. 177-195
8. Hennel-Brzozowska A. (2018): *Miłosierdzie w kontekście traumy (PTSD)* [w:] Kijas Z., Hennel-Brzozowska A. (red.): *Miłosierdzie a odpowiedzialność*. Wydawnictwo Scriptum, Kraków 2018, ss. 165-184, ISBN 978-83-65432-88-9
9. Hennel-Brzozowska A. (2010): *Lekarz komunikujący pacjentce niekorzystne wyniki badań prenatalnych – analiza psychologiczna*, „Życie i płodność” (kwartalnik Międzywydziałowego Instytutu Bioetyki UPJPII) ;, 2010 rok 4, nr 1(10) 2010, str. 59-67, ISSN 1898-2158. Pełny tekst na stronie kwartalnika: http://oplodnosci.pl/images/kwartalniki/Kwartalnik%20ZiP_2010_numer%204.pdf

10.Hennel-Brzozowska A. (2008): *Adopcja jako rozwiązanie problemu małżeństw bezpłodnych – aspekty psychologiczne*; „Życie i płodność” ; 2008, rok 2 nr 2-3/2008; str.87-94, ISSN 1898-2158. Pełny tekst na stronie kwartalnika:

http://oplodnosci.pl/images/kwartalniki/2008_2 - 3.pdf

11.Józefik B. Superwizja — perspektywa systemowa. *Psychoter.* 2010; 3:11–22. Pełny tekst dostępny online: http://www.psychoterapiaptp.pl/uploads/PT_3_2010/J%C3%B3zefik11_PT3_2010.pdf

12.Kahneman D. (2012) *Pułapki myślenia. O myśleniu szybkim i wolnym*. Media Rodzina, Poznań; rozdział 3: „Leniwy kontroler”, str. 55-61.

13.Elżbieta Leśniak (2016) *Wspomaganie młodych małżeństw w kryzysie*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 73-80

14.Lis-Turlejska M. (2005): *Traumatyczne zdarzenia i ich skutki psychiczne*, Wydawnictwo Instytutu Psychologii PAN, Warszawa, str. 57-77, zwłaszcza podsumowanie na str. 75-77.

15.Patoka J. (2016) *Dodawanie sił w procesie przeżywania żałoby*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 89-105

16.Piątek J. (2016) *Wspieranie rozwiązywania kryzysów – badanie rezultatów interwencji kryzysowej*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s.35-60

17.Schweiger-Komorowska K. (2016) *Pomoc psychologiczna w sytuacji katastrofy*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 81-88.

18.Skoczyńska E. (2016) *Empowerment w interwencji kryzysowej w obliczu zagrożenia samobójczego*, [w:] Hennel-Brzozowska (red): *Empowerment czyli dodawanie siły w praktyce psychologicznej*. Wydawnictwo Scriptum , Kraków 2016, s. 141-158.

19.Włodawiec B. : *Poczucie koherencji, a zdrowie i choroba w koncepcji A. Antonovsky’ego*, <http://www.psychologia.net.pl/artukul.php?level=65>

Wykaz literatury uzupełniającej

1. Berezowska-Pogoń J., Kubacka-Jasiecka D. (2014): *Interwencja w kryzysach zdrowia: założenia, strategie, refleksje własne*, Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Psychologica VII (2014).
2. Gilbert MC, Evans K. (2004): *Superwizja w psychoterapii*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne;
3. Gottman J., Silver N. (2014): *Siedem zasad udanego małżeństwa*, Kraków, Wydawnictwo UJ
4. Gray D. (2015): *Adopcja i przywiązanie. Praktyczny poradnik dla rodziców*. Gdańsk, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
5. Hennel-Brzozowska A. (2009): *Psychological problems in families of diplomats*. „Politeja” (pismo Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego) Nr 2(12), Kraków 2009, str. 543-555, ISSN 1733-6716
6. Heszen I., Sęk H. (2007) *Psychologia zdrowia*. Warszawa: PWN
7. Józefik B., Szwajca K., Szwajca M. A. (2016): *Problem granic w procesie superwizyjnym*, Psychoterapia 1 (172) 2016
Strony 59-75, pełny tekst dostępny online:
http://www.psychoterapiaptp.pl/uploads/PT_1_2016/59Jozefik_Psychoterapia_1_2016.pdf
8. Kalita L., Chrzan-Dętko M. (2018): *Program stażowy jako skuteczne i opłacalne narzędzie zwiększania dostępności psychoterapii*, PSYCHOTERAPIA 3 (186) 2018, strony: 39–53, pełny tekst dostępny online:
http://www.psychoterapiaptp.pl/uploads/PT_3_2018/39Kalita_Psychoterapia_3_2018.pdf
9. Kolska K. (2011): *Moje dziecko gdzieś na mnie czeka. Opowieści o adopcjach*. Kraków, Wydawnictwo Znak
10. Kubacka-Jasiecka D. (2010) *Interwencja kryzysowa. Pomoc w kryzysach psychologicznych*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Kraków
11. Leśniak E. (2014): *Antoniego Kępińskiego kontakt z pacjentem*, oraz: Ryn Z. J. (2014): *Antoni Kępiński – życiorys naznaczony cierpieniem*; są to rozdziały w monografii: Hennel-Brzozowska A., Jaromi S. (red.) (2014): *Przeciw melancholii. W 40. rocznicę wydania Melancholii Antoniego Kępińskiego - perspektywy fides i ratio*. Polska Akademia Umiejętności, Kraków. Pełna wersja monografii dostępna online w Pedagogicznej Bibliotece Cyfrowej:
<http://pbc.up.krakow.pl/Content/5245>
12. Jankowska –Siuda K., Siemieniuk K., Grabowska A. (2009): *Neurobiologiczne podstawy empatii*, Neuropsychiatria i Neuropsychologia 4;2 (2009)
13. Urlic I. (2014): *Wojna i trauma psychiczna. Przebaczenie i pojednanie. Wywiad z doktorem Ivanem Urliciem*. (2014) Psychiatria, tom 11, nr 2, str. 133-134.
14. *Syndrom obozowy mógł latami trwać uśpiony w psychice więźnia. Rozmowa z prof. Krzysztof Rutkowskim z Katedry Psychoterapii Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum*. <http://dzieje.pl/aktualnosci/prof-rutkowski-syndrom-obozowy-mogl-latami-trwac-uspiony-w-psychice-wieznia>
15. Wywiady z ocalonymi Tutsi przeprowadzone w 1 czerwca 2014 w Auditorium Edmond J. Safra na sesji zorganizowanej przez Memorial de la Shoah Musee Centre de Documentation. Wywiady były przeprowadzane przez doświadczonych psychologów klinicznych tak, aby zarazem umożliwić wypowiedzenie prawdy, ale też wspierać osobę mówiącą o swoich krańcowo traumatycznych przeżyciach; zostały zarejestrowane i umieszczone w Internecie w

wolnym dostępie: Génocide des Tutsi au Rwanda : Paroles de rescapés (Partie 1, 2,3). Wywiady te mogą być traktowane jako dobry wzór dla wysłuchania relacji ofiar traumy i ludobójstwa. Wywiady są w języku francuskim. Génocide des Tutsi au Rwanda : Paroles de rescapés (Partie 2). <https://www.youtube.com/watch?v=MZUEdfmiOng>

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	1
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	40
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	0
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	0
	Przygotowanie do testu zaliczeniowego	14
Ogółem bilans czasu pracy		100
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4